

Subkultura – zpracovat pojem v podobě encyklopedického hesla a aplikovat jej na aktuální uměnovědný problém formou úvahy

Martin Mach
UČO: 415422
FF MU Teorie interaktivních médií
USK_01 Úvod do uměnovědných studií
Datum: 2.1.2013

Pojem subkultura

Pojem *subkultura* lze chápat jako „celý způsob života“. Předpona „sub“ naznačuje svébytnost a odlišnost od dominantní nebo mainstreamové společnosti. Subkulturu tedy tvoří skupiny lidí, kteří sdílejí zvláštní hodnoty a normy, v nichž se rozcházejí s dominantní nebo mainstreamovou společností, a které nabízejí mapy významů, díky nimž je svět pro členy subkultury srozumitelný.

V teorii subkultur vystupuje do popředí otázka rezistence vůči dominantní kultuře. Subkultury jsou často chápány jako prostor pro deviantní kultury znovu si vymezující svou pozici.

Subkulturu však nelze striktně chápat jako projev rezistence ale spíše jako kulturní kapitál nebo rozdíl ve vkusu. Je důležité zmínit, že v dnešní době se ze subkultur stává hlavní proud. (Barker 2006)

Jiná definice říká, že subkultura je osobitá menšinová kultura v rámci kultury většinové. Je to společenství lidí, které je charakteristické určitými znaky (hodnotami, symboly, chováním, hudbou) uvnitř širšího kulturního rámce, do něhož patří. Subkultura záměrně udržuje svou odlišnost vůči dominantním normám, z nichž některé zcela vědomě neguje. (varianty 2009)

Metalová subkultura – hudební barbaři nebo znalci?

Obhajob metalové subkultury bylo sepsáno již víc než dost. Nechci být jedním z mnoha a tak se pokusím se na ni podívat z trochu jiného hlediska. Že se na subkulturu metalistů často veřejnost dívá skrze prsty není vlastně nic nového. Za to může především provokativní a pobuřující vzhled této "tajemné" skupiny lidí a rovněž tak hudba, které je věrná. Právě nad metalovou muzikou a nad, k ní se vztahujícím, vkusem jejich posluchačů se pokusím zamyslet.

Ona nevráživost vůči metalové muzice má své kořeny i v minulosti. Již v době rozkvětu metalové hudby bylo proti metalovým kapelám vedeno mnoho soudních sporů. Členové kapel byly obviňovány z nabádání svých posluchačů k uctívání satana, páchání sebevražd atp. (Christe 2010)

Problém této muziky a tedy její nepochopení širokou veřejností může tkvět právě v jejím historickém zakořenění ale především v podstatě muziky samotné. Extrémní metalové subžánry budou na neobeznámeného vždy působit jako „zvukový masakr“. Přesto má metal

svůj určitý kód, soubor pravidel, podle kterého se lze při poslechu řídit a jež metalové posluchači velmi dobře znají. (Peterek 2010)

Že však není metalistův vkus nijak vulgárně si lze ukázat na komparaci metalové muziky a současné populární hudbě, která má spíše podobu muziky taneční. Nenáročný „rádiový“ posluchač, resp. posluchač konzumní se sice nedá přímo zařadit do určité subkultury – hranice takové subkultury by byly velice volné a těžko definovatelné – přesto tu však prostor pro srovnání je, a to obzvláště v dnešní době, kdy mainstream tak výrazně ovlivňuje každého z nás. Je to právě střední proud, který běžně utváří vkus svého posluchače. Takový posluchač vlastně žádný svůj „vlastní“ vkus nemá. Je jen uměle utvářen tím, co je mu vnuceno.

Populární hudba se již dávno stala pouhým výnosným obchodem a je uměle vytvářena vydavatelskými společnostmi a producenty za účelem ekonomického zisku. Podbízivá melodie, jednoduchý a čitelný rytmus je spolu s výborným marketingem a líbivým zevnějškem zaručeným receptem na úspěch. Snaha zalíbit se masám je tu na prvním místě a právě s tímto prvkem se u metalové hudby setkáme jen zřídkakdy. Přestože mnohé metalové kapely do vod středního proudu zasahují a oslovují široké masy posluchačů, spíše než že by se začaly řadit do mainstreamu, vytváří si proud svůj vlastní – specifický pro daný žánr. Nenáročnost poslechu popové hudby přímo kontrastuje s muzikou metalovou. Ta přestože také nabízí líbivé melodie a hymnické refrény, pro neobeznámeného posluchače zůstane dál zakódovaná a nečitelnou.

Ač může metalová hudba působit spíše vulgárně a ve své podstatě hodně jednoduše, ve skutečnosti se jedná o žánr řemeslně velice náročný. Obsluha rockových a potažmo metalových hudebních nástrojů vyžaduje obrovskou manuální zručnost. Mnozí vokalisté metalových kapel jsou považováni za to nejlepší napříč celou hudební scénou.

Jak se popová hudba snaží klást na posluchače co nejmenší nároky, mnohé metalové subžánry tento jev mívají úplně. Zmiňme žánr progresivního metalu. Ten vyžaduje velkou posluchačovu pozornost. Ve své kompozici dokáže být velice komplikovaný – mění tempa, rytmiku i celé motivy a mnohdy klade důraz na atmosféru. Skladba takové hudby bývá velmi nelehká ale konečný poslech je ve finále velmi požitkářský. Tomu jenom přispívá otevřenost mnohých kapel experimentovat s mnohými nástroji pro metalový žánr vyloženě netypickými. Metalové kytáře tak zdatně sekunduje dechový a smyčcový nástroj či elektronika.

Na závěr bych také rád zmínil textovou stránku metalové hudby. Právě ta bývá častým cílem odpůrců tohoto žánru, protože – především extrémní – odnože metalové hudby bývají velice provokativní a rozebírají tabuizovaná témata. Takové texty většinou řeší politiku, sociální problémy, náboženství, násilí a obecně se zaměřují spíše na temnější stránky života. Při srovnání s vyloženě nedospělými texty populární hudby (láska, problémy každodenního dne atp.) bych se tak nebál metalové texty označit do jisté míry za vizionářské.

Ač se tedy může metalový fanoušek jevit jako poslušný člen stáda, který jen poslušně na koncertě hází hlavou, je potřeba brát v potaz, co vše vězí v oné hudební stránce jejich subkultury. Metalový fanoušek je, v rámci jistých mezí, vlastně velice otevřený posluchač. Metalová hudba nabízí široké spektrum podžánrů a přenechává tak svým fanouškům možnost vlastní svobodné volby. Hrát metal je stále především o radosti z hraní a o snaze něco sdělit světu. Je to nelehké řemeslo a to metalový fanda velice dobře ví. Myslím si, že v dnešní době, kdy je prioritou oslovení konzumní společnosti a ekonomický zisk, bychom tuto vlastnost metalu měli dokázat ocenit.

Použité zdroje

BARKER, Chris. *Slovník kulturních studií*. Vyd. 1. Překlad Irena Reifová, Kateřina Gillárová, Michal Pospíšil. Praha: Portál, 2006, 206 s. ISBN 80-736-7099-2. s. 185-186.

CHRISTE, Ian. *Heavy metal: ďáblův hlas : kompletní historie pro znalce*. 2. vyd. v českém jazyce. Praha: BB art, 2010. ISBN 978-80-7381-723-7. s. 300-314.

Charakteristika subkultur. In *Charakteristika subkultur*. 2005. [s.l.] : [s.n.], 2005 [cit. 2010-02-01]

dostupné z

www.varianty.cz/cdrom/podkapitoly2/09_subkultury/IKV2_09_02_charakteristika_subkultury.pdf

PETEREK, Lukáš. *Životní styl a hodnotová orientace metalové subkultury* [online]. 2011 [cit. 2013-02-01]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Dana Knotová. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/135603/ff_m_a2/